

Επικαιρότητα και σκοπιμότητα της εκτροπής του Αχελώου

Δρ Φώτιος Βακάκης

Γεωπόνος – Γεωργοοικονομολόγος

Διευθύνων Σύμβουλος της «Βακάκης & Συνεργάτες» ΑΕ - Σύμβουλοι για Αγροτική Ανάπτυξη

1. Σύντομο ιστορικό της εκτροπής του Αχελώου

Η λειψυδρία στη Θεσσαλία υπήρχε από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Ο Καθ. ΕΜΠ Κουτσοκώστας παρουσίασε, για πρώτη φορά το 1925, την ιδέα εκτροπής του Αχελώου. Το 1960 πραγματοποιήθηκε η πρώτη εκτροπή του παραποτάμου του Αχελώου, του Ταυρωπού, η οποία δημιούργησε ισχυρές τοπικές αντιδράσεις, αλλά η συνεισφορά της λίμνης Πλαστήρα, στην τοπική και την ευρύτερη περιφερειακή Οικονομία, είναι ολοφάνερη. Το 1980 αναγγέλθηκε και το 1983 αποφασίστηκε η εκτροπή του άνω Ρου του Αχελώου προς τη Θεσσαλία και, το 1995, εκπονήθηκε συνολική μελέτη οικονομικής σκοπιμότητας και συνολική περιβαλλοντική μελέτη για τις επιπτώσεις που θα έχει η εκτροπή στη Θεσσαλία και Αιτωλοακαρνανία. Ο γράφων, ως εκπρόσωπος της Εταιρίας Βακάκης & Συνεργάτες, Σύμβουλοι Αγροτικής Ανάπτυξης Α.Ε., είχε την ευθύνη, στα πλαίσια της μελέτης αυτής, για τη διερεύνηση των γεωργοτεχνικών και γεωργο-οικονομικών επιπτώσεων της εκτροπής. Τα επιμέρους έργα της εκτροπής περιλαμβάνουν: το φράγμα και τον υδροηλεκτρικό σταθμό Μεσοχώρας, που έχει ολοκληρωθεί και θα χρησιμοποιείται, σε περιπτώσεις αιχμής ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας και ως ενεργειακό έργο, το φράγμα Συκιάς (με τον υδροηλεκτρικό σταθμό), για τον οποίον έχουν ήδη γίνει έργα προσπέλασης και εκσκαφές θεμελιώσεων, τη σήραγγα εκτροπής του νερού προς Θεσσαλία (με τον υδροηλεκτρικό σταθμό), η οποία έχει διανοιγεί και επενδυθεί σε μήκος επτά περίπου χιλιομέτρων και το αναρρυθμιστικό έργο Μαυροματίου. Τα έργα αυτά χωροθετούνται σε μία μεγάλη ορεινή και ημιορεινή περιοχή της Πίνδου, που ανήκει στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Θεσσαλίας και οριακά της Στερεάς Ελλάδας.

2. Η συζήτηση που διεξάγεται για το έργο

Η συζήτηση διεξάγεται μεταξύ των όσων τεκμηριωμένα υποστηρίζουν το έργο και εκείνων, που σχεδόν δογματικά, υποστηρίζουν ότι το έργο θα προκαλέσει αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις μη αποκαταστάσιμες και θα εντατικοποιήσει τη γεωργία στην πεδιάδα της Θεσσαλίας με την αλόγιστη χρήση νερού και χημικών εισροών για παραγωγή προϊόντων χωρίς διέξοδο στην αγορά. Οι θέσεις των αρνητών του έργου δεν τεκμηριώνονται από τα συμπεράσματα των τεχνικών, γεωργο-οικονομικών και περιβαλλοντικών μελετών, που έχουν εκπονηθεί σύμφωνα με δόκιμες μεθοδολογίες, τα αποτελέ-

σματα των οποίων ελέγχθηκαν και εγκρίθηκαν από τις αρμόδιες Αρχές και, επομένως, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η αξιοπιστία τους. Είμαι από εκείνους που πιστεύουν ότι, οι διαδικασίες που αναπτύχθηκαν για την υλοποίηση της εκτροπής, συνοδεύτηκαν από σφάλματα προγραμματισμού, από ελλιπή πληροφόρηση, από απουσία θεσμοθετημένης διαβούλευσης, από μαξιμαλιστικές οικολογικές θέσεις, από υπερβολικά τοπικιστικά φαινόμενα και, κυρίως, από έλλειψη ισχυρής πολιτικής βούλησης να καταστήσει σαφές ότι το έργο είναι εθνικής εμβέλειας και Δημοσίου Συμφέροντος. Ισχυρίζομαι ότι η εκτροπή, όπως έχει ανασχεδιαστεί και όπως αντιμετωπίζεται με τις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις, είναι έργο άκρως **επίκαιρο** και πρέπει να χαρακτηριστεί και ως έργο **«Δημοσίου Συμφέροντος»**. Με το άρθρο αυτό επιχειρώ να τεκμηριώσω και τους δύο ισχυρισμούς μου.

3. Η επικαιρότητα του έργου εκτροπής

Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1698/2005, ο οποίος διέπει την χρηματοδότηση της Αγροτικής Ανάπτυξης μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης, κατά την περίοδο 2007-2013, υποστηρίζει τις παρεμβάσεις των Κρατών-μελών για αγροτική ανάπτυξη, όταν αυτές έχουν τρεις, υποχρεωτικές στοχεύσεις: (i) τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων, με ανάδειξη της ποιότητας ως βασικού παράγοντα δημιουργίας προστιθέμενης αξίας, (ii) τη διαφοροποίηση και διεύρυνση της Οικονομίας των αγροτικών περιοχών και (iii), την προστασία των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος, με έμφαση στο νερό και στο έδαφος. Επομένως, η Ελλάδα, στα πλαίσια της Εθνικής Στρατηγικής για την Αγροτική Ανάπτυξη, είναι υποχρεωμένη να προσδιορίσει τα έργα και τις παρεμβάσεις της στα πλαίσια τριών αξόνων προτεραιότητας, για τον καθένα από τους οποίους καθορίζεται, από την ΕΕ, υποχρεωτική ελάχιστη συμμετοχή στη Δημόσια Δαπάνη που θα διατεθεί για την υποστήριξη της Αγροτικής

Ανάπτυξης. Οι Άξονες αυτοί είναι: (1) αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας, (2) βελτίωση του Περιβάλλοντος και της Υπαιθρου, με στόχευση την προστασία του εδάφους, των νερών και της βιοποικιλότητας, την άμβλυνση των κλιματικών μεταβολών (προστασία δασών, αμειψισπορές, ορθολογική χρήση χημικών εισροών, ενεργειακές καλλιέργειες) και (3) διαφοροποίηση της Οικονομίας των αγροτικών περιοχών και βελτίωση της ποιότητας ζωής σ' αυτές.

Εξάλλου, η εφαρμογή της νέας ΚΑΠ απαιτεί αναδιάρθρωση καλλιεργειών σε ευρεία κλίμακα με στοχεύσεις: (i) την παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας και την εφαρμογή αμειψισπορών φιλικών στο περιβάλλον, (ii) τη διεύρυνση της παραγωγής ζωοτροφών, χονδροειδών και συμπυκνωμένων, προκειμένου να καταστεί εφικτή η αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής, ώστε να μειωθεί η εκροή συναλλάγματος για εισαγωγές ζωικών προϊόντων, που είναι η δεύτερη σε μέγεθος εκροή μετά από εκείνη που προσδιορίζει η εισαγωγή καυσίμων, (iii) την εκτατικοποίηση, εκσυγχρονισμό και οργάνωση της ποιμενικής αιγοπροβατοτροφίας, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι οχλήσεις στο περιβάλλον και να καταστεί εφικτή η ορθολογική αξιοποίηση των εκτεταμένων εκτάσεων βοσκοτόπων, (iv) την παραγωγή μη διατροφικών προϊόντων, όπως είναι η καλλιεργούμενη βιομάζα για παραγωγή ενέργειας και (vi), την προστασία των βασικών για την αγροτική ανάπτυξη υδατικών και εδαφικών πόρων. Οι απαιτήσεις αυτές, στα πλαίσια των κλιματολογικών συνθηκών της Ελλάδας, δεν μπορεί να ικανοποιηθούν χωρίς την ορθολογική χρήση της πεδινής γεωργικής γης υψηλής γονιμότητας, όπως είναι αυτή της Θεσσαλικής πεδιάδας, υπό καθεστώς πλήρους και ορθολογικής άρδευσης.

Το έργο της εκτροπής του Αχελώου αποτελεί έργο δραστηρικής παρέμβασης για την αγροτική ανάπτυξη, η δε **επικαιρότητά** του προκύπτει από το γεγονός ότι ανταποκρίνεται στις προαναφερόμενες απαιτήσεις της νέας ΚΑΠ και καλύπτει και τους τρεις υποχρεωτικούς άξονες προτεραιότητας για την αγροτική ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να εντάξει στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την αγροτική ανάπτυξη, τις γεωργοτεχνικές, γεωργο-οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις ενός τέτοιου έργου εθνικής εμβέλειας ως στρατηγικής σημασίας παραμέτρους για την μελλοντική εικόνα της ελληνικής γεωργίας και, ειδικότερα, της ανάπτυξης της ευρύτερης, αγροτικής περιοχής της Θεσσαλίας και στο πλαίσιο αυτό να χρησιμοποιήσει τυχόν προτάσεις που έχουν προκύψει από τις 13 μελέτες αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών σε περιφερειακό επίπεδο που ολοκληρώθηκαν πρόσφατα και παρελήφθησαν από το ΥΠΑΑΤ.

4. Η σκοπιμότητα του έργου

Η αναγκαιότητα του έργου. Λόγω της γεωγραφικής διαμόρφωσης της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλίας, οι βροχοπτώσεις συγκεντρώνονται προς τη Δυτική πλευρά της Πίνδου και διοχετεύονται, μέσω του Αχελώου, προς τη Δυτική Κεντρική Ελλάδα και εκείθεν προς το Ιόνιο. Το αποτέλεσμα είναι ότι, η πεδιάδα της Θεσσαλίας, ενώ διαθέτει πλούσιους εδαφικούς και ανθρώπινους πόρους και σημαντικό συσσωρευμένο κεφάλαιο σε υποδομές και γεωργικά μηχανήματα, στερείται των απαραίτητων υδατικών πόρων. Οι προσπάθειες που έγιναν και γίνονται για την αξιοποίηση των διαθέσιμων υδατικών πόρων της, με μικρά αρδευτικά φράγματα και, κυρίως, με γεωτρήσεις, κάλυψαν και μάλιστα ανεπαρκώς σχετικά μικρό μέρος της πεδινής και αρδευσίμης γεωργικής γης και δημιούργησαν, ως εκ τούτου, περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την υπερεκμετάλλευση των γεωτρήσεων και από αγροτεχνικές εκτροπές, όπως είναι η μονοκαλλιέργεια του βάμβακος, που μειώνει τη γονιμότητα του εδάφους και ρυπαίνει τον υπόγειο υδροφόρα με τη χρήση αυξημένων ποσοτήτων λιπασμάτων (νιτρορύπανση) και χημικών εισροών φυτοπροστασίας.

Οι διαθέσιμοι υδατικοί πόροι για άρδευση, όπως υπολογίζονται με βάση τις απολήψεις επιφανειακές απορροές (550 εκατομμ. κ.μ.) ώστε να μη διαταραχθεί ο υπόγειος υδροφόρας, το εκμεταλλεύσιμο υπόγειο υδατικό δυναμικό (400 εκατομμ. κ.μ.) και οι απαιτήσεις για ύδρευση και για το οικοσύστημα του Πηνειού (230 εκατομμ. κ.μ.), εκτιμώνται σε 720 εκατομμ. κ.μ. Οι πόροι αυτοί και με καθεστώς οικονομίας νερού άρδευσης (440 κ.μ./στρέμμα), μόλις επαρκούν για την πλήρη άρδευση 1.630.000 στρεμμάτων γεωργικής γης, έναντι 2.400.000 στρεμμάτων που αρδεύονται σήμερα ανεπαρκώς και 1.100.000 στρεμμάτων αρδευσίμης πεδινής γεωργικής γης που βρίσκεται κάτω της ισουψούς των 200 μ. και παραμένει ξηρική. Η πλήρης άρδευση των ήδη ανεπαρκώς αρδευομένων εκτάσεων (2.400.000 στρέμματα), με κατανάλωση 440 κ.μ./στρέμμα, απαιτούν 1.056 εκατομμ. κ.μ. νερού, δηλαδή προσδιορίζουν έλλειμμα 336 εκατομμ. κ.μ., ενώ, η πλήρης άρδευση και των 1.100.000 στρεμμάτων ξηρικής πεδινής γεωργικής γης, αυξάνει τις απαιτήσεις σε 1.540 εκατομμ. κ.μ. και το έλλειμμα σε 820 εκατομμ. κ.μ. Επομένως, οι αυτόχθονοι υδατικοί πόροι δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να λύσουν το πρόβλημα της πλήρους άρδευσης των όσων εκτάσεων αρδεύονται και πολύ περισσότερο της άρδευσης του συνόλου της αρδευσίμης πεδινής γεωργικής γης. Αυτό σημαίνει ότι είναι απαραίτητη η μεταφορά νερού από το πλεονασματικό Νομό της Αιτωλοακαρνανίας, με την εκπλήρωση βασικών προϋποθέσεων που αναφέρονται στο κεφάλαιο 5 του παρόντος άρθρου. Με την εκτροπή 600 εκατομμ. κ.μ., καθίσταται δυνατή η πλήρης άρδευση 3.000.000 στρεμμάτων γεωργικής γης, με παράλληλη προστασία των υπογείων υδροφορέων, την ενίσχυση του οικοσυστήματος του Πηνειού και την βελτίωση των συνθηκών ύδρευσης. Εάν η εκτροπή δεν πραγματοποιηθεί, τα πιθανά ενδεχόμενα είναι δραστηκή μείωση των πλημμελώς αρδευόμενων εκτάσεων, συγκέντρωση των αρδεύσεων εκεί που οι διαθέσιμοι υδατικοί πόροι επιτρέπουν πλήρη ή πληρέστερη άρδευση, ένταση του φαινομένου της μονοκαλλιέργειας, υποβάθμιση της γονιμότητας της γεωργι-

Το SX σηματοδοτεί τη νέα, προηγμένη γενιά ζιζανιοκτόνων σουλφονυλουρίας της DuPont, μέλος της οποίας είναι και το νέο Granstar® Extra 50 SG.

Τα προϊόντα SX, μέσω μίας πατενταρισμένης, βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής, έχουν την ικανότητα να διαλύονται πλήρως στο νερό. Ως αποτέλεσμα η τεχνολογία SX διατηρεί όλα τα πλεονεκτήματα των σουλφονυλουριών WG προσφέροντας ταυτόχρονα:

- Ταχύτερη δράση.
- Ταχύτερο ξέπλυμα.
- Μικρότερη επιβάρυνση στο περιβάλλον.

The miracles of science™

ΠΟΛΥ ΤΟΞΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΔΡΟΒΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ, ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΕΣ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΥΔΑΤΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ

ΕΙΔΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

κής γης, υποβιβασμός της υπόγειας στάθμης του υδροφορέα και αδυναμία διαφοροποίησης της γεωργικής παραγωγής σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νέας ΚΑΠ και, κυρίως, αδυναμία οργανικής ένταξης των ενεργειακών καλλιεργειών στις αρμοζόμενες αμειψισπορές.

Εξάλλου, με βάση πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις, η εκτροπή εντάσσεται στη διαχείριση των υδατικών πόρων της υδρολογικής λεκάνης του Άνω Ρού του Αχελώου, σε συνδυασμό με το υδατικό δυναμικό της Θεσσαλίας και τα εκτελούμενα εκεί έργα της Κάρλας και του Σμοκόβου. Το σχέδιο αυτό συνιστά υποχρέωση της Χώρας, με βάση την Οδηγία της ΕΕ για τα νερά, η οποία έχει εφαρμογή και για τον Καν. (ΕΚ) 1698/2005, δεδομένου ότι, η χρήση του νερού εκτροπής καλύπτει ανάγκες ύδρευσης, περιβαλλοντικές ανάγκες γενικού ενδιαφέροντος, και ανάγκες αγροτικής ανάπτυξης και συνδυάζεται με οικονομία χρήσεως του νερού και με τοπικούς θεσμούς ελέγχου της ορθολογικής διαχείρισής του. Από την άποψη αυτή η εκτροπή, κατά το μέτρο που αφορά στην ορθολογική άρδευση της γεωργικής γης της Θεσσαλικής πεδιάδας, αποτελεί το σοβαρότερο έργο υποδομής που έχει επιχειρηθεί, μέχρι τώρα, για την αγροτική ανάπτυξη. Το πρόβλημα δεν είναι αν πρέπει ή όχι να βελτιωθούν οι συνθήκες άρδευσης στη Θεσσαλική πεδιάδα αλλά πως πρέπει να σχεδιαστεί η αξιοποίηση των εδαφικών και υδατικών πόρων, ώστε να διασφαλιστεί, σε αιφορική βάση, η προστασία τους. Επομένως, η Πολιτεία δεν καλείται απλώς να εντάξει στις προτεραιότητες της την εκτροπή μόνον ως έργο εθνικής εμβέλειας, αλλά και να το χαρακτηρίσει έργο «**Δημοσίου Συμφέροντος**», προκειμένου να διασφαλιστεί η αιφορία της μεγαλύτερης ενιαίας πεδινής έκτασης της Χώρας, ώστε να μπορεί να αξιοποιηθεί και από τις επόμενες γενιές ως έργο **πολλαπλής στόχευσης**.

Περιβαλλοντική στόχευση, με κύριες συνιστώσες: την επαναδημιουργία της Κάρλας, την ανάσχεση της υφαλμύρωσης των υπογείων υδάτων, την ανάταξη του υδροφόρου ορίζοντα, την διασφάλιση της ύδρευσης των μεγάλων οικιστικών συγκροτημάτων της Θεσσαλίας, κυρίως Λάρισας και Βόλου και, κυρίως, την αναβάθμιση του οικοσυστήματος του Πηνειού, ο οποίος είναι αποδέκτης των επεξεργασμένων λυμάτων και αποβλήτων του περιβάλλοντος χώρου. Οι μελέτες που έχουν εκπονηθεί καταδεικνύουν ότι, η υπεράντληση που γίνεται λόγω άρδευσης και η παρατεταμένη ανομβρία, προσδιορίζουν ποτάμιες παροχές που δεν καλύπτουν τα ελάχιστα κρίσιμα όρια, ενώ η ενίσχυσή τους από τον ταμειευτήρα Ταυρωπού είναι από δυσχερής έως

αδύνατη. Επομένως, για να μην καταστραφεί το ποτάμιο οικοσύστημα, πρέπει να διοχετευθούν στον ποταμό πρόσθετα νερά, τα οποία δεν είναι διαθέσιμα από τους αυτόχθονες υδατικούς πόρους. Εξάλλου, από τις μελέτες που έχουν εκπονηθεί τεκμηριώνεται ότι, η βελτίωση του βαθμού πληρότητας των αρδεύσεων των ήδη αρδευόμενων εκτάσεων γεωργικής γης στη Θεσσαλική πεδιάδα, θα περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις που συνεπάγεται η μονοκαλλιέργεια του βάμβακος, θα προσδιορίσει αραίωση των ρυπαντών που συγκεντρώνονται στο έδαφος και το υπέδαφος, με την έντονη κυκλοφορία καλής ποιότητας νερού και θα μειώσει τις ζημιές που προκαλούνται στις αρδευόμενες καλλιέργειες, κυρίως όταν η διακοπή της άρδευσης βρίσκει τα φυτά στην ανθοφορία τους.

Ενεργειακή στόχευση. Αφορά στην παραγωγή «πράσινης» ενέργειας από τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς Μεσοχώρας, Συκιάς και Μαυροματίου, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος της τάξεως των 460 MW.

Στόχευση στην Αγροτική Ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλίας, που θα επηρεαστεί από τις ευνοϊκές επιπτώσεις της εκτροπής και περιλαμβάνει, την υδρολογική λεκάνη της Θεσσαλίας, δηλαδή τους νομούς Καρδίτσας, Λάρισας, Τρικάλων, Μαγνησίας και τμήματα των Νομών Φθιώτιδας και Πιερίας. Έχει έκταση 14,2 εκατομμ. στρεμμάτων, εκ των οποίων 5,2 εκατομμ. στρέμματα είναι γεωργική γη. Η ευρύτερη αυτή περιοχή διακρίνεται σε δύο περιοχές:

Περιοχή έμμεσου επηρεασμού: Είναι η περιοχή που περιβάλλει την πεδιάδα και έχει έκταση 6,6 εκατομμ. στρεμμάτων, εκ των οποίων 1,0 εκατομμ. στρέμματα είναι γεωργική γη. Πρόκειται για ορεινή περιοχή με άτονη γεωργική δραστηριότητα και με μεγάλες δυνατότητες κτηνοτροφικής ανάπτυξης, αν γίνει σωστή αξιοποίηση του δυναμικού των βοσκοτόπων. Επομένως, η περιοχή αυτή προσδιορίζει δυνητική ζήτηση ζωοτροφών ως βασική εισροή της κτηνοτροφικής ανάπτυξης.

Περιοχή άμεσου επηρεασμού: Έχει έκταση 7,6 εκατομμ. στρεμμάτων, από τα οποία 4,2 εκατομμ. στρέμματα είναι γεωργική γη, από την οποίαν τουλάχιστον 3.500.000 στρέμματα είναι αρδύσιμη. Από αυτήν, όπως προαναφέρεται, 2.400.000 στρέμματα αρδεύονται ανεπαρκώς, ενώ, υπό καθεστώς ορθολογικής αξιοποίησης των αυτόχθονων υδατικών πόρων, μόνο 1.630.000 στρέμματα μπορούν να αρδευθούν πλήρως. Η περιοχή αυτή χαρακτηρίζεται: (i) από συσσωρευμένη εμπειρία στην καλλιεργητική τεχνική και κυρίως, στην μηχανή

νική καλλιέργεια, με μεγάλες επενδύσεις σε μόνιμες υποδομές και γεωργικά μηχανήματα, (ii) από διάρθρωση γεωργικής παραγωγής που στηρίζεται κατά 80% στην καλλιέργεια των χειμερινών σιτηρών και του βαμβακιού (iii) από περιορισμένες ποσότητες υπογείων νερών (εκτός από το πλούσιο υπόγειο υδατικό δυναμικό της περιοχής Τρικάλων) υπό καθεστώς υπερεκμετάλλευσης, (iv) από γενικευμένη κτηνοτροφική δραστηριότητα ποιμενικής αιγοπροβατοτροφίας, η οποία πρέπει και μπορεί να συνδεθεί οργανικά με την φυτική παραγωγή, ώστε να λειτουργεί ως «βιολογικό εργοστάσιο» μεταποίησης των προϊόντων της τελευταίας σε ζωικά προϊόντα, (iv) από εκτεταμένους βοσκοτόπους (2,5 εκατομμ. στρεμμ.), οι οποίοι, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, χαρακτηρίζονται υποβαθμισμένοι, με ανεπαρκή παραγωγή βοσκήσιμης ύλης, η στοχοθετημένη βελτίωση της οποίας αποτελεί την βάση για την οργάνωση ποιμενικών εκτροφών αιγοπροβάτων ελεγχόμενης διατροφής κατά τη χειμερινή περίοδο με τοπικής παραγωγής ζωοτροφές. Επομένως, η αξιοποίηση της περιοχής αυτής, με την ενίσχυση των αυτόχθονων υδατικών πόρων, μπορεί να συμβάλει στην ικανοποίηση ευρείας κλίμακας εθνικών στόχων αγροτικής ανάπτυξης, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- 1) να σχεδιαστεί ταυτόχρονη παρέμβαση στις αλληλεξαρτώμενες περιοχές άμεσου και έμμεσου επηρεασμού, ώστε να διασφαλιστεί ποιοτική, χρονική και χωροταξική συμβατότητα των παρεμβάσεων, σε σχέση με τους ειδικότερους στόχους της ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή,
- 2) να διασφαλιστεί η ορθολογική χρήση των διαθέσιμων υδατικών πόρων, με την έννοια ότι θα χρησιμοποιούνται υπό καθεστώς οικονομίας στη χρήση και κατά προτεραιότητα στις παραγωγικές δραστηριότητες που έχουν την μεγαλύτερη απόδοση. Ορθολογική αξιοποίηση σημαίνει **προσαρμογή της ζήτησης νερού στην προσφορά του και όχι το αντίθετο**,
- 3) να σχεδιαστεί στοχοθετημένα η ριζική αναδιάρθρωση της γεωργικής παραγωγής στην περιοχή άμεσου επηρεασμού και η ορθολογική διαχείριση της γεωργικής γης, με κύριες συνιστώσες: (i) εφαρμογή καλλιεργούμενης αγροαπάυσης σε σημαντικό ποσοστό της γεωργικής γης (τουλάχιστον 10%), (ii) διατήρηση του βάμβακος στα όρια της εθνικής ποσώσεως, υπό καθεστώς αποφυγής της μονοκαλλιέργειας, (iii) μείωση της έκτασης των πρώιμων σιτηρών και επέκταση της καλλιέργειας βιολογικών ζωοτροφών, για την δημιουργία προϋποθέσεων παραγωγής βιολογικών ζωικών προϊόντων από σύγχρονα

οργανωμένες ποιμενικές εκτροφές αιγοπροβάτων, κυρίως στην περιοχή εμμέσου επηρεασμού, (iv) σημαντική επέκταση της μηδικής και του αραβοσίτου, ώστε να καταστεί εφικτή η ικανοποίηση αναγκών άλλων περιοχών της χώρας με ανεπτυγμένη κτηνοτροφία και ελλειμματική παραγωγή ζωοτροφών, (v) εισαγωγή στα συστήματα αμειψισποράς ενεργειακών καλλιεργειών σε ευρεία κλίμακα για παραγωγή βιοαιθανόλης (σόργο, αραβόσιτος και ζαχαρότευτλα) και βιοντίζελ (ελαιοκράμβη), οι οποίες, στα πλαίσια επιχειρηματικών μονάδων Κοινωνικής Οικονομίας¹, που θα ελέγχουν την παραγωγή της πρώτης ύλης και τη μεταποίησή της σε βιοκαύσιμο, μπορούν να αποβούν ιδιαίτερα επωφελείς για την αναθέρμανση της Περιφερειακής Οικονομίας της Θεσσαλίας, (vi) παραγωγή γεωργικών προϊόντων με υψηλό εισοδηματικό συντελεστή, με οικονομία νερού, με συγκριτικό πλεονέκτημα χρόνου παραγωγής και ποιότητας, με τη μορφή κάθετα ολοκληρωμένου, τεχνικά σύγχρονου, οργανωτικά αποτελεσματικού και εξωστρεφούς αγροτοβιομηχανικού συγκροτήματος μεγάλων διαστάσεων, ώστε να απελευθερωθούν μεγάλες εκτάσεις γεωργικής γης για καλλιεργούμενη αγροαπάυση, να προσδιοριστεί μεγάλη οικονομία νερού, να αυξηθούν τα εισοδήματα και οι εξαγωγές επωνύμων ελληνικών προϊόντων σύγχρονης διαιτητικής αξίας² και (vii), ποσοτική αύξηση και ποιοτική βελτίωση της παραγωγής ποιμενικών εκτροφών αιγοπροβάτων, κατά το μέτρο που συμβιβάζεται με την ορθολογική

¹ Οι μέτοχοι των επιχειρήσεων αυτών είναι οι μόνοι χρήστες των υπηρεσιών που προσφέρουν και οι μόνοι δικαιούχοι του πλεονάσματος που δημιουργεί η λειτουργία τους.

² Τα κύρια συνθετικά στοιχεία ενός τέτοιου συγκροτήματος είναι:

- Εγκατάσταση θερμοκηπίων σε μεγάλη έκταση, θερμαινόμενα με βιοντίζελ ιδιοπαραγωγής, για παραγωγή, με συμβολαϊκή σχέση, προϊόντων εκτός εποχής, και μάλιστα την περίοδο Νοεμβρίου-Απριλίου, οπότε ο ανταγωνισμός με την Ολλανδία είναι άτονος.
- Δημιουργία υποδομής για τυποποίηση-συσκευασία και εξαγωγές, χρησιμοποιώντας και την ύπαρξη του αεροδρομίου της Λάρισας.
- Αξιοποίηση μέρους των θερμοκηπίων για παραγωγή φυταρίων ή/και πιστοποιημένων σπόρων λαχανικών ειδών και προσχεδιασμένη χρονικά, ποσοτικά και ποιοτικά παραγωγή ειδικών λαχανικών στο ύπαιθρο, με προορισμό την παραγωγή ειδικών προϊόντων φυλλώδους έτοιμης σαλάτας, με ειδικές προδιαγραφές ήπιας μορφής καλλιέργειας, χωρίς χρήση χημικών εισροών, σε κατάλληλη συσκευασία που να εγγυάται την διατηρησιμότητα, την φρεσκότητα, τη γεύση και την διαιτητική αξία του περιεχομένου (η προσφορά τέτοιων προϊόντων άρχισε να απασχολεί τις αγροτροφικές αλυσίδες και αποτελεί ήδη αντικείμενο επενδυτικών πρωτοβουλιών, οι οποίες, όμως, δεν εντάσσονται σε στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης ενός τόσο σοβαρού για την Ελλάδα και εξωστρεφούς επιχειρήματος): βλ. περιοδικό Φρουτονέα, τεύχος 98, Μάρτιος 2007, σελ. 30-34.
- Δημιουργία μόνιμης υποδομής για διαφήμιση των προϊόντων αυτών διεθνώς και πραγματοποιήση καθημερινών εξαγωγών στις Αγορές της Αμερικής, του Καναδά, της Αυστραλίας και φυσικά της Ευρώπης.

Granstar Extra

SX

only by DuPont

Με την τεχνολογία SX επιτυγχάνεται:

- Ταχύτερος έλεγχος των ζιζανίων
- Μεγαλύτερη σταθερότητα στα αποτελέσματα

Τα ζιζανιοκτόνα προϊόντα σουλφονουλοπίας που ενσωματώνουν την τεχνολογία SX είναι πιο ευδιάλυτα και προσλαμβάνονται ευκολότερα από τα ζιζάνια. Με αυτόν τον τρόπο ο έλεγχος των ευαίσθητων ζιζανίων επηρεάζεται λιγότερο από περιβαλλοντικούς και βιολογικούς παράγοντες ενώ τα συμπτώματα στα ζιζάνια γίνονται ορατά πιο γρήγορα.

DU PONT

The miracles of science™

ΠΟΛΥ ΤΟΞΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΔΡΟΒΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ. ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΔΥΣΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΥΔΑΤΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ

Τα προϊόντα SX αφήνουν λιγότερα κατάλοιπα στο ψεκαστικό βυτίο, τα οποία απομακρύνονται με γρηγορότερη και απλούστερη διαδικασία, μειώνοντας τις πιθανότητες ζημιών σε ευαίσθητες καλλιέργειες.

- Μείωση του χρόνου καθαρισμού κατά 75%.
- Μείωση του νερού που απαιτείται για ξέπλυμα κατά 80%.
- Λιγότερα κατάλοιπα στο ψεκαστικό βυτίο που σημαίνει ακόμα μικρότερη επιβάρυνση για το περιβάλλον.

The miracles of science™

ΠΟΛΥ ΤΟΞΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΔΡΟΒΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ. ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΥΔΑΤΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ

αξιοποίηση των υφιστάμενων βοσκοτόπων, δημιουργία μονάδων παραγωγής χοιρινού κρέατος οικογενειακής μορφής και υψηλής τεχνολογίας και βελτίωση και αύξηση του υφιστάμενου αγελαδοτροφικού πληθυσμού, με κύρια κατεύθυνση την παραγωγή κρέατος, με χρησιμοποίηση επιτόπιας παραγωγής ζωοτροφών.

Επομένως, η αξιοποίηση της θεσσαλικής πεδιάδας, υπό καθεστώς ενισχύσεως των αυτοχθόνων υδατικών πόρων και κινητοποίησης και προπαρασκευής του ανθρώπινου δυναμικού, έχει πολλές εναλλακτικές δυνατότητες. Οι προωθημένες σκέψεις που προαναφέρονται χρειάζονται τεχνική επεξεργασία, αλλά δίνουν το μήνυμα ότι, η αξιοποίηση της θεσσαλικής πεδιάδας στον χρονικό ορίζοντα που προσδιορίζει η εκτροπή, χρειάζεται όραμα, φαντασία και, ταυτόχρονα, ρεαλισμό και πίστη στην καινοτομία που αφορά στην οργάνωση της παραγωγής, στη δικτύωση των παραγωγών ώστε να ελέγχουν το κύκλωμα μετατροπής των πρωτογενών προϊόντων σε καταναλωτικά αγαθά και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι κλιματολογικές συνθήκες της Χώρας.

Επομένως, η άρδευση της θεσσαλικής πεδιάδας ως έργο εθνικής κλίμακας, πρέπει να αντιμετωπιστεί, στην εκτέλεση και αξιοποίησή του, όχι μόνο με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες θεωρήσεις οικονομικής βιωσιμότητας, αλλά με βάση ευρύτερες εξωστρεφείς προοπτικές, που αφορούν και πέραν από τις δύο επόμενες δεκαετίες.

5. Επιπτώσεις της εκτροπής στην Αιτωλοακαρνανία

Η εκτροπή προς τη Θεσσαλία μέρους της παροχής του Αχελώου που ρέει προς την Αιτωλοακαρνανία, προϋποθέτει αξιόπιστη τεκμηρίωση, ότι πληρούνται, ταυτόχρονα, οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1) Οι όποιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην κατάντι του Φράγματος Στράτου περιοχή, από την εκτροπή των 600 εκατομμ. κ.μ., είναι αποκαταστάσιμες και θα αποκατασταθούν, με έργα και δράσεις στα πλαίσια του υφιστάμενου συστήματος διαχείρισης του υδατικού περιβάλλοντος. Αυτό άλλωστε είναι το συμπέρασμα των περιβαλλοντικών μελετών που έγιναν με δόκιμες μεθοδολογίες.

2) Υπάρχει πλεόνασμα νερού για την πλήρη άρδευση του συνόλου της αρδεύσιμης γεωργικής γης στην Αιτωλοακαρνανία. Οι απαιτήσεις σε νερό στην Αιτωλοακαρνανία, υπολογίζονται σε 1.045 εκατομμ. κ.μ., εκ των

οποίων 515 καλύπτουν ανάγκες άρδευσης, 30 ανάγκες ύδρευσης και 500 ανάγκες διατήρησης του οικοσυστήματος του Αχελώου στη κατάντι του Φράγματος Στράτου περιοχής. Οι απολήψιμες ποσότητες νερού από την διερχόμενη παροχή κατάντι του Φράγματος Στράτου και από τις λίμνες Τριχωνίδα και Λυσιμαχία εκτιμώνται σε 2.630 εκατομμ. κ.μ. Επομένως, προκύπτει πλεόνασμα 1.585 εκατομμ. κ.μ.³. Εξάλλου, στην Αιτωλοακαρνανία, επί συνόλου 1.200.000 στρεμμάτων γεωργικής γης, αρδεύονται 670.000 στρέμματα (ποσοστόν 56%), ενώ στη Θεσσαλία, επί συνόλου 4.200.000 στρεμμάτων γεωργικής γης, αρδεύονται ανεπαρκώς 2.400.000 στρέμματα, ποσοστό 57%. Εάν ληφθεί υπόψη, όπως προαναφέρεται, ότι το διαθέσιμο νερό στη Θεσσαλία (720 εκατομμ. κ.μ.), με κατανάλωση 440 κ.μ./στρέμμα, επαρκεί για την πλήρη άρδευση μόνον 1.630.000 στρεμμάτων γεωργικής γης, το προαναφερόμενο ποσοστό μειώνεται σε 38,8%. Στην Αιτωλοακαρνανία, η εναπομένουσα για άρδευση έκταση γεωργικής γης ανέρχεται σε 530 χιλ. στρμ., από το οποία, λόγω της φυσικής διαμόρφωσης του εδάφους, το πολύ 50% δύνανται να αρδευθούν, δηλαδή 265.000 χιλ. στρέμματα. Η έκταση αυτή, με κατανάλωση 650 κ.μ./στρέμμα, απαιτεί, το πολύ, 170 εκατομμ. κ.μ. το χρόνο, ποσότητα οριακής σημασίας σε σχέση με τα πλεονάσματα νερού στην Αιτωλοακαρνανία. **Επομένως, η εκτροπή 600 εκατ. κ.μ. από την παροχή του Αχελώου προς την Θεσσαλία, δεν εμποδίζει την άρδευση του συνόλου της αρδεύσιμης γεωργικής γης της Αιτωλοακαρνανίας.**

3) Στα πλαίσια της θεσμοθετημένης διαβούλευσης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των νερών της Κεντρικής Ελλάδας, αναμένεται να εκφραστεί πολιτική βούληση για την εφαρμογή ειδικού προγράμματος έργων/παρεμβάσεων στην Αιτωλοακαρνανία, ως αντιστάθμισμα του «κόστους» το οποίον υφίσταται η περιοχή, σε όρους περιβαλλοντικών περιορισμών, για να προάγει και να προστατεύει τους υδατικούς πόρους, προκειμένου να είναι διαθέσιμοι, όταν το Δημόσιο Συμφέρον επιβάλλει, να μεταφέρονται

³ Το πλεόνασμα αυτό είναι υποεκτιμημένο, εάν ληφθεί υπόψη σχετική εργασία καθηγητών της Πολυτεχνικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (αριθμητική προσομοίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο Παγασητικό κόλπο, λόγω εκτροπής του Αχελώου: Π. Αγγελίδης, Ι. Γαβανόρη, Ν. Κωτσοβίνου), σύμφωνα με την οποία, το πλεόνασμα της Δυτικής πλευράς της Στερεάς Ελλάδας εκτιμάται σε 5.475 εκατ. κ.μ./έτος. Στην ίδια εργασία σημειώνεται: «Γίνεται φανερό ότι η προτεινόμενη λύση της εκτροπής του Άνω Ρου του Αχελώου, μπορεί να γίνει χωρίς κίνδυνο αποστέρησης της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας από ένα σημαντικό γι' αυτή ποσοστό υδατικού δυναμικού».

και σε άλλες περιοχές. Τα έργα/παρεμβάσεις πρέπει να συνιστούν ανταποδοτική συνεισφορά (αντισταθμιστικά οφέλη), πέραν των όσων δικαιούται η Αιτωλοακαρνανία με την εφαρμογή των συνήθων κριτηρίων καθορισμού προτεραιοτήτων στην κατανομή των εκάστοτε διαθέσιμων αναπτυξιακών οικονομικών πόρων.

Στρατηγική στόχευση των προαναφερομένων αντισταθμιστικών οφελών πρέπει να είναι η αξιοποίηση των ιδιαίτερων φυσικών χαρακτηριστικών της Αιτωλοακαρνανίας και η ανάδειξη της ως ολοετούς φυσιολατρικού (και όχι μόνο) τουριστικού προορισμού υψηλών απαιτήσεων, δεδομένου ότι διαθέτει ιστορικούς τόπους διεθνούς και εθνικής εμβέλειας, υγροβιότοπους διεθνούς εμβέλειας και βιότοπους εθνικής εμβέλειας, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους, ιαματικές πηγές, σπήλαια και αξιόλογες ακτές. Επομένως, είναι σκόπιμη η καθιέρωση και προώθηση ενός «brand name» που θα χαρακτηρίζει την μοναδικότητα, την αξιοπιστία και το «ήθος της προσφοράς» των ποικίλων ειδικών δυναμικών προϊόντων/υπηρεσιών που μπορεί να προσφέρει η Αιτωλοακαρνανία και θα συνοδεύει την προβολή και προώθησή τους στην αγορά. Από την άποψη αυτή **ο κίνδυνος για την ανάπτυξη της Αιτωλοακαρνανίας δεν είναι η μικρή μείωση του σημαντικού πλεονάσματος νερού με την εκτροπή 600 εκατομμ. κ.μ. προς τη Θεσσαλία αλλά η έλλειψη προοπτικού σχεδίου αξιοποίησης των φυσικών της πόρων κατά τρόπο που να αποκλείεται η υπερεκμετάλλυσή τους, η υποβάθμιση του περιβάλλοντός της και η πολιτισμική της αλλοτρίωση.** Επομένως, η προστασία των συμφερόντων της Αιτωλοακαρνανίας διασφαλίζεται με την ικανότητά της να αξιοποιήσει αποτελεσματικά οικονομικούς πόρους και μέσω των προαναφερομένων αντισταθμιστικών οφελών, ώστε να προσδιορίσει και να εφαρμόσει το αναπτυξιακό της όραμα, βασισμένο στην ορθολογική αξιοποίηση και προστασία των πλούσιων φυσικών, κοινωνικών και πολιτιστικών της πόρων, με ρυθμούς που θα είναι συμβατοί με το εκάστοτε αξιοποιήσιμο δυναμικό τους.

6. Γενικό συμπέρασμα

Με βάση τις σχετικά πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις, το έργο εκτροπής εντάσσεται στη γενικότερη λογική ενός σχεδίου ολοκληρωμένης διαχείρισης των νερών της Κεντρικής Ελλάδας, και σε ένα θεσμοθετημένο σύστημα διαβούλευσης, από το οποίο, εκτός από την άμβλυνση των τοπικιστικών φαινομένων, ίσως προκύψει και σύστημα αντισταθμιστικών οφελών για τις

περιοχές εκείνες που φιλοξενούν υδατικούς πόρους, μέρος των οποίων, κατά προσχεδιασμένο τρόπο, μεταφέρεται για να καλύψει έλλειμμα άλλων περιοχών. Στα πλαίσια μίας τέτοιας διαβούλευσης θα καταστεί εμφανές ότι:

- Οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκτροπής είναι ανατάξιμες, εκτός από εκείνες που αφορούν στις κατακλυζόμενες περιοχές, όπως τεκμηριώνεται από τις περιβαλλοντικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί.
- Η ολοκλήρωση του έργου εκτροπής θα αξιοποιήσει τα μέχρι τώρα ημιτελή έργα που εντάσσονται σ' αυτό, όπως π.χ. το έργο της Μεσοχώρας, η εγκατάλειψη του οποίου είναι απαράδεκτη από οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική και ενεργειακή άποψη.
- Η χρήση του νερού της εκτροπής και για βελτίωση του βαθμού πληρότητας των αρδεύσεων είναι μόνο μία από τις στοχεύσεις του έργου και όχι αυτοσκοπός και ανταποκρίνεται στο γεγονός ότι η αιφορία της Θεσσαλικής πεδιάδας δεν μπορεί να διασφαλιστεί χωρίς βελτίωση του υδατικού ισοζυγίου της.
- Το έργο εκτροπής: (i) είναι έργο μακράς πνοής και δεν μπορεί οι επιπτώσεις του να αξιολογηθούν με βάση τα σημερινά δεδομένα και συστήματα διαχείρισης του νερού αλλά με προοπτική σε μεγάλο βάθος χρόνου, (ii) εντάσσεται σε ένα προγραμματικό πλαίσιο πολυδιάστατης παρέμβασης ώστε να μην επαναληφθούν φαινόμενα όπως αυτό της Μεσοχώρας, (iii) είναι απόλυτα συμβατό με την ισχύουσα νομοθεσία, με την Οδηγία της ΕΕ για τα νερά και με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη.
- Η ποσότητα του νερού που θα εκτραπεί προς τη Θεσσαλία θα είναι προκαθορισμένης τάξεως (600 εκατομμ. κ.μ.) και πάντως μέσα στα πλαίσια των αντοχών του ποταμού, ώστε να τηρείται το αξίωμα της ελαχιστοποίησης των αρνητικών επιπτώσεων στις εκβολές του, από τυχόν δραστηριότητα περαιτέρω απομείωση της παροχής του.
- Ο λόγος ωφέλεια/επιπτώσεις για την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας τεκμηριώνεται ότι είναι μεγαλύτερος της μονάδας.

Η διαβούλευση που θεσμοθετήθηκε με τις σχετικά πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες μάλιστα εγκρίθηκαν από τη Βουλή με πολύ μεγάλη πλειοψηφία, θα διευκολύνει την εφαρμογή της βασικής αρχής του Πολιτεύματός μας ότι «όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το λαό και ασκούνται σύμφωνα με τους Νόμους».

Granstar Extra

SX

only by DuPont

Η συσκευασία των προϊόντων SX βασίζεται σε προτάσεις παραγωγών και επιστημόνων και είναι ειδικά σχεδιασμένη ώστε:

- η χρήση γαντιών να μην δυσχεραίνει το χειρισμό της συσκευασίας.
- να διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες σουλφονουρίες WG.
- να εξασφαλίζεται η γνησιότητα των προϊόντων SX.

Μετρήστε τις τετλίες, εμπιστευθείτε τη DuPont.

Αναζητήστε την εγγύηση της DuPont στο τριδιάστατο σήμα ποιότητας που βρίσκεται σε κάθε συσκευασία.

DU PONT

The miracles of science™

ΠΟΛΥ ΤΟΞΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΔΡΟΒΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ. ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΕΣ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΥΔΑΤΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ